

पुनरावर्तनम् 2

1. Chant the following shlokas :

शुकवद् भाषणं कुर्याद्
बकवद् ध्यानमाचरेत् ।
अजवच्चर्वणं कुर्याद्
गजवत् स्नानमाचरेत् ॥ १ ॥
षड्दोषाः पुरुषेण इह
हातव्याः भूतिमिच्छता ।
निद्रा तन्द्रा भयं क्रोधः
आलस्यं दीर्घसूत्रता ॥ २ ॥
प्रियवाक्यप्रदानेन सर्वे तुष्यन्ति जन्तवः ।
तस्मात् तदेव वक्तव्यं वचने का दरिद्रता ॥ ३ ॥
वेशेन वपुषा वाचा विद्यया विनयेन च ।
वकारैः पञ्चभिर्युक्तो नरो भवति पूजितः ॥ ४ ॥
सत्येन धार्यते पृथ्वी सत्येन तपते रविः ।
सत्येन वायवो वान्ति सर्वे सत्ये प्रतिष्ठितम् ॥ ५ ॥

Glossary

चर्वणम् chew हातव्याः should leave भूतिमिच्छता the one who desires
supremacy/greatness/divinity दीर्घसूत्रता work slowly वेशेन with costume वपुषा with the
body वाचा with speech पञ्चभिः with all five धार्यते bears

2. Disjoin the Sandhi/Conjunct :

- पुनश्चन्दनम्
- स्वयमेव
- सहायतार्थम्
- कतिदिनानन्तरम्

3. Translate the following sentences into Sanskrit :

- (1) Amreli is in Saurashtra.
- (2) They themselves don't use clothes.
- (3) My village is big.
- (4) There is a library here.

4. Follow the example and rewrite the following sentences with proper changes :

Illustration : सज्जनः शालाम् अरक्षत् ।

सज्जनः शालां रक्षति

- (1) मात्रावालः सिंहम् अपश्यत् ।
- (2) चाणक्यः प्रकोष्ठम् अविशत् ।
- (3) क्रीडकः कन्दुकम् अक्षिपत् ।
- (4) वृक्षात् पर्णम् अपतत् ।
- (5) सिंहः श्मशानम् अगच्छत् ।

5. Fill in the blanks selecting the proper option from the brackets :

- (1) सिंहः स्वभार्यया _____ नदीम् अगच्छत् । (सह, तत्र, च)
- (2) मनोजः पठति । समीरः _____ पठति । (सह, अपि, यत्र)
- (3) यत्र पुस्तकम् अस्ति । _____ लेखनी अपि अस्ति । (सह, अपि, तत्र)
- (4) रक्षकः गृहं क्षेत्रं _____ रक्षति । (तत्र, च, अपि)

6. Fill in the following blanks :

- (1) सा स्नानं _____ पूजाम् अकरोत् । (कर्तुम् / कृत्वा)
- (2) धरमः पुस्तकालयात् पुस्तकं _____ पठनं करोति । (नीत्वा / नेतुम्)
- (3) अहं वर्गखण्डात् बहिः _____ इच्छामि (गत्वा / गन्तुम्)
- (4) लोकसम्पत्तिः सदा _____ । (रक्षणीया / रक्षित्वा)
- (5) गजेन्द्रः मोदकं _____ शयनं करोति । (खादितुम् / खादित्वा)